

Po cestách poutníků

Jedenácté a dvanácté století představovalo pro jih dnešní Francie období relativního klidu, v němž se mohla rozvíjet a vzkvétat okcitánská kultura – svět trubadúrů a dvorské lásky. Území patřící pod svrchovanost hrabat z Toulouse tehdy nezahrnovalo jen sever dnešního kraje Languedoc-Roussillon, ale sahalo až ke břehům Rhóny a na severu až za řeku Lot. Právě touto oblastí procházely dvě ze čtyř hlavních tras poutníků ke hrobu svatého Jakuba do Santiaga de Compostela.

Tradice poutí do těchto míst sahá do 10. stol. Podle legendy se jistý poustevník jménem Pelagius stal někdy kolem roku 810 svědkem podivných úkazů: anděl mu ve snu vyjevil, že na pustém poli, nad nímž září hvězda, je skryt hrob apoštola Jakuba. Poustevník se svěříl místnímu biskupovi, společně pole prozkoumali a skutečně našli tři sarkofágy, v nichž měl ležet svatý Jakub a dva jeho pomocníci. Když pak v roce 844 zvířel kral Ramiro v bitvě u Clavija nad Maury a definitivně je vytlačil z Galicie, nic už nestálo v cestě rozvoji poutí k apoštolovu hrobu.

Na cestu se vydávaly osoby všech stavů, prostí i urození, laici i duchovní. Jedni se vydávali na pout' proto, že ve chvíli nebezpečí učinili slib, jiní si chtěli vyprosit zdraví pro sebe či své blízké, nebo naopak poděkovat světu za přímluvu v těžké nemoci. A nemálo bylo i těch, kteří se vydali na pout', aby odpykali provinění proti zákonům lidským či božím. Ti zamožní nebo urození samozřejmě mířili k cíli pohodlněji, na koňském hřebětě, ale naprostá většina poutníků šla pěšky. Jejich typický oděv zachytily po celé Evropě sochy svatého Jakuba jako poutníka: široký klobouk chránil hlavu před pálicím sluncem i prudkým deštěm, dlouhý plášť zachycoval prach a v noci sloužil za pokrývku, silná hůl byla oporou i přiřítostnou zbraní proti lesním dravcům. U pasu nosil poutník mošnu se skromnými zásobami jídla a čturu s vodou.

Protože cesty nebyly ani pohodlné, ani zcela bezpečné, chodívali poutníci raději ve skupinách. Velmi rychle vznikly ustálené trasy napříč Evropou, které vesměs křížovaly Francii a pokračovaly Pyreneje buď v průsmyku Roncevaux, nebo v sedle Somport. Tyto trasy se neřídily pouze schůdností cest, ale braly ohled na již známá a „zavedená“ lokální poutní místa. Jejich latinské názvy odkazují na významná náboženská centra, která sloužila za shromaždiště poutníků. Via Turonensis směřovala z Tours na Loire přes Bordeaux k průsmyku Roncevaux, Via Lemovicensis vycházela z Vézelay, kde se nacházel údajný hrob Máří Magdaleny, a směřovala k jihu západu přes Bourges a Limoges. Via Podiensis vycházela z Puy-en-Velay, mariánského poutního místa, a vedla přes Cahors a Agen. Poslední, Via Tolosana, vedla z Arles přes Montpellier do Toulouse a odtud do sedla Somport. Poslední dvě trasy procházely historickým Languedocem.

V 11. a 12. stol., zlaté době poutí, se významnými zastávkami na cestách poutníků stávaly kláštery, většinou schraňující vzácné relikvie. Díky přívalu věřících v nich vyrůstaly velké kostely, schopné pojmout stovky, ba i tisíce poutníků. Představme si blíže alespoň dva z nich.

Klášteří kostel v Conques byl od počátku zasvěcen svatě Fides, francouzsky Foy. Podle legendy to byla dívka z rodiny římského úředníka umučená pro viru ve 3. stol. Původně ji uctívali v Agenu, ale v 9. stol., kdy proti proudu Garonny začaly hluboko do vnitrozemí pronikat lodě lou-

